

International
JOURNAL OF SOCIAL, HUMANITIES
AND ADMINISTRATIVE SCIENCES
Open Access Refereed E-Journal & Refereed & Indexed
JOSHASjournal (ISSN:2630-6417)

Architecture, Culture, Economics and Administration, Educational Sciences, Engineering, Fine Arts, History, Language, Literature, Pedagogy, Psychology, Religion, Sociology, Tourism and Tourism Management & Other Disciplines in Social Sciences

Vol:5, Issue:19

2019

pp.770-780

journalofsocial.com

ssssjournal@gmail.com

YETKİLENDİRİLMİŞ YÜKÜMLÜ STATÜSÜNÜN ULUSLARARASI PAZARLAMA AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ¹

THE EVALUATION OF AUTHORIZED ECONOMIC OPERATOR FOR INTERNATIONAL MARKETING

Dr.Öğr.Üyesi Hüseyin KOÇARSLAN

Selçuk Üniversitesi, Beyşehir A.A. İşletme Fakültesi, Konya/TÜRKİYE

Article Arrival Date : 09.09.2019

Article Published Date : 10.10.2019

Article Type : Research Article

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.31589/JOSHAS.159>

Reference : Koçarslan, H. (2019). "Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsünün Uluslararası Pazarlama Açısından Değerlendirilmesi", Journal Of Social, Humanities and Administrative Sciences, 5(19): 770-780

ÖZET

Küreselleşme, teknolojinin inanılmaz boyutlardaki gelişimi ve rekabetin artmasının oluşturduğu etkiler iş ortamının hızlı bir şekilde değişimine neden olmuştur. Bu değişimler ticari hayatta yeni yaklaşımların ortaya konulması gerekliliği konusunda yöneticileri baskı altında tutmaktadır. İşletmelerin en büyük amacı ticari mallar ve hizmetler üretip bunları dünya pazarlarına hızlı bir şekilde ulaştırarak kar elde etmektir. Teknolojinin artması ve üretim teknolojilerindeki gelişim sayesinde artan üretim miktarları, rekabeti ileri seviyelere taşıması sebebi ile firmalar müşteri memnuniyeti kavramı üzerine odaklanmışlardır. Böyle bir rekabet ortamında üretilen malların hızlı bir şekilde müşterilere sunulması büyük önem arz etmektedir. Bu amaçla işletmelerimizin rekabet edebilirlik düzeylerini arttırmak amacı ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın 2014 yılında çıkarmış olduğu ve dünyada yaklaşık 106 devlette uygulanan Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü, ürettiği ürünleri hızlı bir şekilde uluslararası pazarlara ulaştırmak isteyen firmalara önemli fırsatlar sunmaktadır. Belirli kriterlere sahip olan, gerek bilgi ve belgelerini gerekse eşyaların ve çalışanlarının güvenliğini sağlayan, belirli düzeyde mali yeterliliğe sahip olan firmalara verilen bu statü ile gümrük işlemlerinin daha hızlı yapılması imkânı sağlanmıştır. Bu düzenleme ile Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası almaya hak kazanan işletmeler, ürettikleri mallar için gerekli olan hammaddeleri hızlı bir şekilde sağlamaları ve üretilen malların hızlı bir şekilde dünya pazarlarına girişlerine olanak sağlanmıştır. Ayrıca bu statüye sahip olan firmaların lojistik maliyetlerinin azaltılması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yetkilendirilmiş yükümlü sertifikası, müşteri memnuniyeti, lojistik maliyetleri

ABSTRACT

The effects of globalization, the incredible growth of technology, and increased competition have led to a rapid change in the business environment. These changes force managers to stress the necessity of introducing new approaches in business life. The biggest goal of the firms is to generate profits by producing the greatest commercial commodities and services of enterprises and delivering them to world markets quickly. Because of the increase in technology and the improvement in production technologies, firms are focusing on the concept of customer satisfaction because of the increased production volume. In such a competitive environment, it is of great importance that goods produced are presented to customers quickly. For this purpose, the aim of increasing the competitiveness of our enterprises and the Ministry of Customs and Trade in 2014, and Authorized Economic Operator (AEO), which is applied in some 106 countries in the world, offers important opportunities to the firm who want to quickly reach the international markets.

¹ " Bu çalışma, 27-29 Nisan 2018 tarihleri arasında gerçekleştirilen 1. Uluslararası Ekonomi ve İşletme Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuş, çalışma özeti bildiri kitapçığında yayımlanmıştır."

With this arrangement, the firms which have Authorized Economic Operator import the raw materials required for the goods rapidly and the goods they produce can be quickly entered into the world markets. It is also aimed to reduce the logistics costs of firms with this status.

Key words: Authorized economic operator, customer satisfaction, logistics costs

1. GİRİŞ

Küreselleşme, teknolojinin inanılmaz boyutlardaki gelişimi ve rekabetin artmasının oluşturduğu etkiler iş ortamının hızlı bir şekilde değişimine neden olmuştur. Bu değişimler ticari hayatta yeni yaklaşımların ortaya konulması gerekliliği konusunda yöneticileri baskı altında tutmaktadır. İşletmelerin en büyük amacı ticari mallar ve hizmetler üretip bunları dünya pazarlarına hızlı bir şekilde ulaştırarak kar elde etmek ve varlıklarını sürdürmektir. Teknolojinin artması ve üretim teknolojilerindeki gelişim sayesinde artan üretim miktarları, rekabeti daha ileri seviyelere taşıması sonucunda firmalar müşteri memnuniyeti kavramı üzerine odaklanmışlardır. Böyle bir rekabet ortamında üretilen malların hızlı bir şekilde müşterilere sunulması büyük önem arz etmektedir.

Günümüz işletmeleri sadece ulusal pazarlarda faaliyet gösteren firmalarla değil, küreselleşmeden dolayı uluslararası pazarlara girmek isteyen firmalarla da rekabet etmek durumunda kalmışlardır. Bundan dolayı uluslararası pazarlara girmek isteyen firmalar, öncelikle pazar ve pazar çevresini tanımalı, pazara yönelik bileşenler oluşturmali ve girmeyi düşündüğü pazarın çevresine uyum sağlamalıdır (Özgen ve Özseven, 2012: 2).

Bu durumda firmaların uluslararası pazarlarda rakiplerinin eylemleri karşılığında hızlı bir şekilde hareket ederek rakiplerinden bir adım daha önde olmaları önem arz etmektedir. Bunu başarmak isteyen firmaların pazarlama karması elemanlarını etkin bir şekilde kullanması gereklidir (Çınar ve Koç, 2017:134).

Rekabetin yoğun olduğu ortamlarda, avantajlar elde etmek ve bu avantajları koruyabilmek firmaların sahip olduğu pazarlama yetenekleri ile doğru orantılıdır. İşletmeler stratejik nitelikteki eylemlerini, sahip oldukları pazarlama yetenekleri aracılığı ile yerine getirmektedirler. İşletmeler bu yeteneklere sahip oldukları takdirde uzun vadede performanslarını arttıracaklardır (Durukan ve Hamşioğlu, 2015:1).

İşletmelerin gerek ulusal pazarlarda gerekse uluslararası pazarlarda rekabet edebilmeleri için pazarlama bilgi birikimine ve pazarlama yeteneklerine sahip olmaları elbette önemli bir avantajdır. Fakat işletmeler sadece kendi imkânları ile bu yükün altından kalkamayabilirler. Özellikle uluslararası pazarlarda faaliyet gösterecek işletmelere devletin sağlayacağı çeşitli destekler gerekebilir. Kısacası, devletin gerek teşviklerle gerekse çeşitli yasal mevzuatlar ile işletmelere destekler, kolaylıklar ve imkânlar sağlaması, söz konusu işletmelerin uluslararası arenadaki mücadeleleri için büyük önem arz etmektedir.

Devletin oluşturduğu politikalar bir taraftan makroekonomik çerçeveyi belirlerken diğer taraftan ise, işletmelerin gelişim düzeylerini doğrudan ve dolaylı olarak etkilemektedir. Endüstrileşme stratejisi, AR-GE faaliyetlerine ayrılan pay ve verilen önem, bilimsel ve teknoloji ile ilgili politikalar, insan kaynaklarına yapılan yatırımlar, bürokratik yapı ve bu yapının konumu ve benzeri birçok konu bu sürecin önemli parçalarıdır (Doğanlar ve diğerleri, 2003: 89).

Buradan da anlaşılacağı üzere devletin işletmelere sağlayacağı dolaylı ve doğrudan destekler ile işletmelerin sahip oldukları bilgi birikimleri ve yetenekler bir araya geldiğinde işletmelerimizin uluslararası rekabetteki başarı düzeylerini arttıracaktır. İşletmelerimizin rekabet edebilirlik düzeylerini arttırmak amacı ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın 2014 yılında çıkarmış olduğu ve dünyada yaklaşık 106 devlette uygulanan Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü, ürettiği ürünleri hızlı bir şekilde uluslararası pazarlara ulaştırmak isteyen firmalara önemli fırsatlar sunmaktadır. Belirli şartları yerine getirerek bu belgeyi almaya hak kazanmış işletmelerin uluslararası pazarlara yapacakları sevkiyatları gerçekleştirirken veya yurt dışından sağladıkları ve üretim süreçlerinde

kullanacakları hammaddeler ile malzemeleri ülkemize getirirken yapacakları gümrük işlemleri hızlı bir şekilde sonuçlanabilmektedir. Böylelikle dış pazarın ihtiyacı hızlı bir şekilde karşılanırken işletmelerimizin rekabet edebilirlik düzeyleri artmış olacaktır.

“Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü; ortaya koyduğu yenilikçi yaklaşım ve uygulamalar sayesinde ülkemizde, gümrük hizmetlerinin ve ticaretin en kolay ve en güvenli yapıldığı, ülkemizi dünyanın sayılı ticaret merkezlerinden biri haline getirmeyi vizyon edinen Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından uygulamaya konulan bir sistemdir. Bu sistemle hedeflenen amaç; dış ticaret hacminin yüksek düzeylere çıkartılması bağlamında, gümrük işlemlerinin kolay ve hızlı bir şekilde yapılmasının sağlanması, güvenli hale getirilmesi ve bu işlemlerin sonucu olarak yasal olmayan dış ticaret faaliyetleri ile mücadelede etkinliğinin artırılmasıdır(Terzi, 2017:11)”.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Pazarlama ve Uluslararası Pazarlama

Amerikan Pazarlama Birliği (AMA) tarafından kişisel ve örgütsel amaçlara ulaşmak için değişimi sağlamak, malların, hizmetlerin ve fikirlerin geliştirilmesi, fiyatlandırılması, tutundurulması ve dağıtımının planlama ve uygulama süreci olarak tanımlanan (Kotler,2000:8) pazarlama Mucuk (2012) tarafından “Müşteriler, işletme, paydaşlar ve genelde toplum için değer ifade eden sunulanları yaratma, duyurma, teslim ve mübadele faaliyeti ve güçlü müşteri ilişkileri geliştirme süreci” olarak tanımlanmaktadır. Uluslararası pazarlama ise bu faaliyetleri sınırları aşacak bir şekilde ve birden çok ülkede yapılması şeklinde tarif edilebilir.

Günümüzde giderek daha fazla işletmenin uluslararası pazarlara açıldığını görmekteyiz. Bunun en büyük nedenlerinden biri küreselleşme gerçeğidir. İşletmeler iç pazarların durgunluğu, hükümet sınırlandırmaları, ihracata verilen teşvik ve destekler, dış pazarların büyüklüğü ve çeşitliliği ile daha fazla kar elde etme olasılığı gibi nedenlerle uluslararası pazarlara yönelmektedirler (Mucuk:2012:321). Fakat bu avantajları olmasına rağmen uluslararası pazarlarda başarılı olmak kolay değildir. İşletmelerin pazarlama alt yapılarının sağlam olması gereklidir.

Uluslararası pazarlarda, birçok yabancı firmalar ve yerli firmalar bulunmaktadır. Dolayısı ile bu pazarlarda faaliyetlerde bulunmak isteyen firmalar ulusal pazarlarda yaşamış oldukları sorunlara ilaveten daha büyük sıkıntılara maruz kalmaktadırlar. Firmaların bu durumla sağlıklı olarak baş edebilmeleri için pazarlama programlarını hazırlarken girmek istedikleri pazarların özel durumlarına ilişkin araştırmalar yapmaları gereklidir. Bu pazarların özelliklerinden bazılarını şöyle sıralayabiliriz (Yükselen, 2012:165):

- ✓ Ülkeleri gelişmişlik düzeyleri, uluslararası pazarlar açısından önemli olup bu düzeye göre farklı özellikler taşır,
- ✓ Uluslararası pazarlarda yerli ve yabancı işletme sayısı fazla olduğu için rekabetin daha yoğun olduğu söylenebilir.
- ✓ Ülkelerin sahip olduğu farklı kültürel özelliklerden dolayı dış pazardaki tüketicilerin zevk, tercih ve satın alma davranış biçimlerinin farklı olması söz konusudur,
- ✓ Genellikle birçok ülkede aşırı rekabet durumunun yerli firmaları olumsuz etkilememesi için, yerli otorite tarafından gümrük vergileri, fonlar, ek vergiler gibi çeşitli kısıtlamalar uygulamaya konulabilir. Bu da bu pazarlara girmeyi zorlaştırabilir,
- ✓ Uluslararası pazarlarda kalite ve standartlaştırma ile ambalajlama önemlidir.

2.2. Pazarlama ve Uluslararası Pazarlama Çevresi

Pazarlamacıların müşterilerle, iç ve dış paydaşlarla güçlü ilişkiler kurması gereklidir. Pazarlamacıların bunu etkin bir şekilde yapmak için bu ilişkilerin etrafını saran ana çevresel koşulları tam bilmeleri ve anlamaları gereklidir. Bir işletmenin pazarlama çevresi, hedef müşterilerle başarılı

ilişkiler kurup bunu sürdürmek isteyen pazarlama yönetiminin kabiliyetini etkileyen pazarlama dışı güçlerden ve aktörlerden oluşur. Başarılı işletmeler değişen çevresel koşulları sürekli olarak takip ederek uyum sağlamanın önemini bilmektedirler (Kotler and Armstrong, 2008: 64).

İşletmeler ve pazarlamayı etkileyen çevre koşullarını mikro çevre koşulları ve makro çevre koşulları olmak üzere iki başlık halinde toplayabiliriz. İşletmenin daha yakınında olan ve onu etkileyen çevre koşullarına mikro çevre koşulları adı verilmektedir. Tedarikçiler, rakipler, araçlar, müşteriler ve çalışanlar işletmelerin mikro çevre koşullarını oluştururlar (Altunışık ve diğerleri, 2016: 85). İşletmelere biraz daha uzak olan ama ulusal veya uluslararası düzeyde faaliyet gösteren bütün işletmeleri ve pazarlamayı etkileyen yerel ve küresel çevre koşullarına ise makroekonomik çevre koşulları denmektedir. Ekonomik faktörler, demografik, sosyo-kültürel, teknolojik çevre faktörleri ile politik ve yasal çevre faktörleri ise makro çevre faktörlerini oluşturmaktadır (Mucuk, 2014: 25).

Politik ve hukuki çevre faktörleri pazarlama kararlarını yakinen etkilemektedir. Politik ve hukuki çevre belirli bir toplumdaki bireyleri ve organizasyonları etkileyen veya sınırlayan yasalar, devlet kurumları, baskı gruplarından oluşmaktadır. Serbest piyasayı benimsemiş liberal ülkelerde bile sistemin iyi çalışması için bazı yasal düzenlemelere ihtiyaç vardır. İyi tasarlanmış yasal düzenlemeler rekabeti teşvik edebilir ve mallar ve hizmetler için adil piyasa koşullarının oluşumuna yardımcı olur. Bundan dolayı hükümetler ticari işletmelere rehberlik etmek üzere kamu politikası oluştururlar. Düzenlenen kanunlar, yönetmelikler veya diğer yasal mevzuat bir bütün olarak toplumun menfaatini korumak için işletmelere bazı sınırlamalar getirebilir. Hemen hemen bütün pazarlama faaliyetleri çok sayıda ve çeşitteki yasal düzenlemelere bağlıdır (Kotler ve Armstrong, 2012:105).

Pazarlamanın etrafını saran politik ve yasal çevre koşulları sadece ulusal pazarlarda değil uluslararası pazarlarda da işletmelerin karşısına çıkmaktadır. Pazarlamacıların temel görevi gerek ulusal pazarlarda gerekse uluslararası pazarlarda karşılaştıkları politik ve yasal çevre koşullarını iyi analiz ederek bunlara karşı olumlu tepkiler verebilmek olmalıdır. Nitekim bu yasal düzenlemelerin bazıları işletmeler için yeni fırsatlar sunabilmektedir. Ama yasal uygulamalar ile yeni uygulamaların söz konusu ise elbette pazarlamacılar ve işletmeyi yönetenler bu duruma uyum için gerekli çalışmayı başlatmalılardır.

Uluslararası pazarlama belki bazı yönleri ile ulusal pazarlamadan farklılık arz edebilir. Bu farklılık pazarlama teknikleri ile ilgili olmayıp, değişik ülkelerin birbirlerinden farklı bir yapıya ve sisteme sahip olması ve artık ulusal pazar yerine, çoğu defa birden çok dış pazarla uğraşılıyor olmasından kaynaklanmaktadır. Bu durumda uluslararası pazarlama faaliyetlerinin yapılacağı ülkelerin sosyal ve kültürel çevre koşulları, ekonomik çevre koşulları ve özellikle politik ve yasal faktörler önemli rol oynar. Her ülkenin kendisine has politik ve yasal bir çevresi vardır. Bu çevresel faktörler uluslararası pazarlama faaliyetlerinde oldukça önemli bir yer tutmaktadır (Akat,1996:6).

Uluslararası pazarlamacılar, uluslararası kurumların çıkardıkları ve uluslararası hukuk olarak kabul edilebilecek düzenlemeleri de dikkate almalıdır. Uluslararası pazarlamacı bunları, işletmesinin karşılaşılabileceği politik ve yasal riskleri en aza indirmek için yapmak zorundadır(Özcan, 2008: 31).

Pazarlamacıların dikkat etmesi gereken bir diğer konu ise politik ve yasal çevreyi sadece girmeyi düşündükleri uluslararası pazarlar için değil aynı zamanda kendi ulusal pazarlardaki faaliyetlerini kısıtlayacak veya bu faaliyetlere destek olabilecek yerel kurumlar tarafından çıkarılan yasal mevzuatı takip etmektir. Dünyanın her tarafında yerel hükümet kurumları kendi işletmelerini teşvik etme amacı ile yasal mevzuat hükümleri uygulamaya koymaktadırlar.

Ekonomi literatüründe teşvik, belirli ekonomik faaliyetlerin hızlı gelişimini sağlamak amacıyla, devlet tarafından verilen maddi veya maddi olmayan yardımlar, destekler ve özendirme olarak tanımlanır. Devletlerin teşvik vermelerindeki temel amaç halkın refah seviyesinin yükseltilmesi isteğidir (Aktürk ve Şenol, 2010:376). Günümüzde ister gelişmiş ülkeler isterse gelişmekte olan bütün ülkelerde uygulamaya yönelik teşvik programları mevcuttur. Yapılan yasal düzenlemelerle gümrük engelleri ve geleneksel korumacılık eğilimleri kaldırılmaya çalışılmakta ise de, dünya ticaretindeki

payını arttırmak isteyen ülkelerin, ekonomileri ile işletmelerinin küresel olarak rekabet edebilmesi ya da hali hazırdaki gücünü koruyabilmesi için teşvik uygulamalarına devam ettiği ve gelecekte de devam edeceği anlaşılmaktadır (Atayer ve Erol, 2011: 2).

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın 2014 yılında çıkarmış olduğu ve dünyada yaklaşık 106 devlette uygulanan Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsünü de bir nevi uluslararası pazarlarda mücadele eden veya edecek olan işletmelere verilen dolaylı bir destek olarak düşünebiliriz. Çünkü bu uygulama neticesinde belirli şartları yerine getirerek Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası almaya hak kazanan işletmelerin gümrük işlemlerinde çeşitli kolaylıklar sağlanmaktadır. Bu da firmaların, pazarlama disiplininin tanımında yer alan dinamik ve aktif bir ortamlarda hızlı hareket etmelerini sağlamaktadır.

2.3. Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması

Küreselleşme olgusu çerçevesinde ülkemizdeki çoğu işletme hem iç pazardaki faaliyetlerine devam etmekte hem de uluslararası pazarlara yönelmektedirler. Uluslararası pazarlara yönelme eğilimindeki artış son yıllarda ülkemizin dış ticaret hacmini olumlu yönde etkileyerek yükselmesine neden olmuş ve ekonomimizin de olumlu yönde gelişimini sağlamıştır. Aşağıdaki tabloda bu durumu net olarak görülmektedir:

Tablo 1: Türkiye'nin Son Sekiz Yıllık Dış Ticaret Rakamları

YIL	İHRACAT	İTHALAT	DIŞ TİCARET HACMİ
2010	113.883	185.544	299.428
2011	134.907	240.842	375.749
2012	152.462	236.545	389.007
2013	151.803	251.661	403.464
2014	157.610	242.177	351.073
2015	143.839	207.234	399.787
2016	142.530	198.618	341.148
2017	157.006	233.799	390.819
2018	168.100	223.100	391.200

Kaynak: TÜİK,2019

Tablo 1'den anlaşılabacağı gibi özellikle son yıllarda yaklaşık olarak 400 milyar dolar civarında olan dış ticaret hacmimizin konusunu teşkil eden malların giriş ve çıkışı Ticaret Bakanlığı'na bağlı olan gümrük kapılarından yapılmaktadır. Bu işlemlerin kolay, akıcı, şeffaf ve hızlı yapılması hem üretici ve pazarlamacı firmaları hem de lojistik sektöründeki firmaların başarısını olumlu yönde etkilemektedir. Özellikle lojistik sektöründeki performansın artmasının dış ticaret hacmini de arttıracaklarını rahatlıkla söyleyebiliriz. Pazarlamacılar yakın bir gelecekte rekabetin dağıtım kanallarında yaşanacağını iddia etmektedirler. İyi bir lojistik alt yapısına sahip olan ülkelerdeki firmaların rekabet ortamında önde olacağı açık bir realitedir.

Bu gelişime destek olmak isteyen Gümrük ve Ticaret Bakanlığı (Yeni adı Ticaret Bakanlığı), Bürokratik işlemleri azaltacak yeni projeler geliştirmiş ve bunları uygulamaya koymuştur. Son yıllarda yapılan ve uygulamaya konulan iki gelişme uluslararası pazarlara açılmak isteyen firmalarımıza gümrük işlemlerinin yapılmasında büyük kolaylıklar sağlamıştır.

Bu gelişmelerin birincisi Onaylanmış Kişi Statüsü uygulamalarıdır. Gümrük mevzuatı kapsamında gümrük işlem ve uygulamalarının kolaylaştırılması amacıyla belirlenen basitleştirilmiş usul, uygulama ve yetkilerden yararlanmak üzere belirli koşulları sağlayan, Türkiye Gümrük Bölgesinde yerleşik ve en az iki yıldır fiilen faaliyette bulunan gerçek ve tüzel kişilere talep etmeleri halinde onaylanmış kişi statüsü verilmektedir (Gümrük Yönetmeliği Md. 22). Gümrük mevzuatındaki belirli şartları taşıyan firmaların yaptıkları başvuruları uygun görülmesi halinde Onaylanmış Kişi Statü Belgesi verilmektedir. Bu belge sayesinde firmalar, gümrük işlemlerinde çeşitli kolaylıklardan istifade etmektedirler. Bu belge ulusal nitelikte olup sadece Türkiye'deki gümrüklerde kullanılabilir.

İkincisi ise Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü uygulamasıdır. Gümrük işlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği kapsamında belirtilen şartları yerine getiren firmalara Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası verilmektedir. Bu belge uluslararası nitelikte bir belgedir. Yukarıda da belirtildiği gibi Onaylanmış Kişi Statü Belgesi (OKSB) ulusal bir belge niteliğinde iken Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası uluslararası bir belgedir. Örneğin; OKSB belgesine sahip olan bir firma sadece ülkemizdeki gümrüklerde sağlanan kolaylıklardan istifade ederken Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikasına sahip olan bir firma eğer karşı ülke ile karşılıklı tanıma anlaşması imzalanmışsa hem ülkemizdeki hem de karşı ülkedeki gümrüklerde kolaylıklardan istifade edebilmektedir. Ayrıca bu sertifikaya sahip olan firmalara yerinden gümrükleme imkanı da sağlanmıştır. İlgili mevzuattaki ilave yükümlülükleri yerine getiren firmalara kendi tesislerinde ihracat yapma ve ithalat yapma uygulaması getirilmiştir. Örneğin; kendi tesisinde ihracat yetkisi verilen bir firma eşyasını araca yükledikten sonra gümrük idaresinden elektronik ortamda alacağı onaydan sonra ihraç eşyasının yüklü olduğu araç gümrüğe uğramadan direk olarak sınır kapısına gönderilecek ve oradan da yurt dışına fiili çıkış gerçekleştirilecektir. Böylelikle zaman kayıpları azalacaktır.

2.4. Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü

Yetkilendirilmiş yükümlü statüsünü anlayabilmek için öncelikle Yetkilendirilmiş Yükümlü kavramını anlamak gereklidir. Bu kavramın temelinde güven duygusu yatmaktadır. Yani gümrük idaresi dış ticaret işlemlerini düzgünce ve mevzuata uygun yapan, ihracat performansı yüksek olan, kurumsallaşmış, ortaklarının adli geçmişleri temiz olan firmaları belirleyerek, bu firmaların üzerindeki gümrük kontrollerini azaltması ve böylelikle kaynaklarını daha yüksek kontrol gerektiren işlemlere yoğunlaştırmalarını sağlamak üzere ortaya çıkmıştır. Bu yetki firmalara tedarik zinciri yönetiminde çok büyük avantajlar sağlamaktadır. Bu statü ile yurt dışından hammadde ve malzeme tedariki sağlayan ve bunlardan üretim yaparak dünya pazarlarına mal sevkiyatı yapan firmaların gümrük işlemlerinin kolaylaşması, bu firmaların daha hızlı hareket edecekleri için rekabette avantajlı duruma geçirecektir(<https://risk.gtb.gov.tr>).

Bu kapsamda Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, güvenilir olarak nitelendirilen firmaları diğerlerinden ayırmak suretiyle belirli bir statüye koymakta, bu bağlamda bunların gerçekleştireceği gümrük işlemlerine çeşitli basitleştirilmeler ve kolaylaştırmalar sağlayarak ayrıcalıklı bir konuma getirmektedir. İşte bu noktada uluslararası ticaret ile uğraşan firmaların söz konusu statüye sahip olabilmeleri için YYS alması gerekmektedir (Terzi,2017:12)

Firmalara bu statünün verilebilmesi için firmaların, ticari kayıtlarını düzenli tutuklarını ve bu kayıtların izlenebilir olduğunu, gümrük idarelerinin kontrolünü gerektiren işlemleri ile ilgili olarak otokontrol sağlayabildiklerini, sistemleri ile tesislerinin güvenlik ev emniyet açısından gerekli standartlara haiz olduğunu ve gümrük yükümlülüklerini yerine getirebildiklerini ispat edebilmeleri gereklidir(<https://risk.gtb.gov.tr>). Bu statüye ulaşmak için Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından verilen Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası adlı belgeyi almak gereklidir.

2.4.1. YYS ile İlgili Düzenlemeler ve YYS Sahibi Firmalar

“Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü ile ilgili ilk yasal düzenleme 2009 yılında yayımlanan Gümrük Yönetmeliği ile ülkemiz mevzuatına girmiştir. Buna ilişkin uygulama ise ancak 2013 yılında yayınlanan Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği ile somutlaşmıştır. Söz konusu Yönetmelik ile YYS uygulaması Gümrük Yönetmeliği kapsamından çıkarılarak kendine özel bir Yönetmelik ile daha kapsamlı bir şekilde düzenlenmiştir. Bu Yönetmelik de 2014 yılında yayınlanan Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği ile yürürlükten kaldırılmış, uygulamaya konulan yeni Yönetmelik ile YYS'nin kapsamı genişletilmiş, bu çerçevede ihracatta öngörülen yerinde gümrükleme ve izinli gönderici kavramları ithalat için de düşünülerek YYS'nin getirdiği kolaylıklar ve avantajlar daha da artırılmıştır (Terzi,2017:12)”.

2.4.2. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası Almak İçin Gerekli Şartlar

Türkiye Gümrük Bölgesinde yerleşik ve en az üç yıldır fiilen faaliyette bulunan gerçek veya tüzel kişiler ile belirtilen kamu kurum ve kuruluşlarına gümrük mevzuatının öngördüğü basitleştirilmiş uygulamalardan ve Türkiye Gümrük Bölgesine eşya giriş ve çıkışı sırasında yapılan emniyet ve güvenlik kontrollerine ilişkin kolaylaştırmalardan yararlanmak üzere yetkilendirilmiş yükümlü statüsü tanınır. (Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği Mad.4). Yukarıda da belirtildiği gibi bu sertifikayı almak için belirli şartları yerine getirmek lazımdır. Bu süreçte aşağıda belirtilen dört koşulu yerine getirilmesi önem arz etmektedir. Bunlar;

Tablo 2: Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası İçin Gerekli Koşullar

YYS Koşulları	Açıklama
Güvenilirlik Koşulları	✓ Şirket Yönetim Kurulu üyelerinin adli sicillerinin temiz olması,
Ticari Kayıtların Güvenilirliği ve İzlenebilir Olması Koşulu	✓ Başvuru sahibinin ticari kayıtlarının düzenli olması ve izlenebilir olması ✓ Gümrük ve varsa taşımaya ilişkin kayıtlara gümrük idaresinin fiziki veya elektronik olarak erişebilmesine imkân sağlamak,
Mali Yeterlilik Koşulu	✓ Başvuru sahibinin mali yapısının başvuru yılından önceki üç yıl esas alınmak suretiyle, yeminli mali müşavir tarafından incelenerek, olumlu görüşle rapora bağlanmış olması gerekir.
Emniyet ve Güvenlik Koşulu	✓ Binaların izinsiz giriş ve sızmaları önleyecek nitelikte olması ve tesislere ilişkin genel güvenlik tedbirlerini almış olmak. ✓ Yükleme yerlerine, sevkiyat sahalarına, kargo bölümlerine ve taşıma araçlarına yetkisiz girişleri önlemek üzere uygun erişim kontrol tedbirlerini almış olmak ✓ Yükleme yerlerine, sevkiyat sahalarına, kargo bölümlerine ve taşıma araçlarına yetkisiz girişleri önlemek üzere uygun erişim kontrol tedbirlerini almış olmak ✓ İlgili personelinin arz zinciri güvenliği ile ilgili eğitim programlarına aktif olarak katılımını sağlamak

(Kaynak: Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği, Ticaret Bakanlığı, 2018)

Bu koşullara ilaven;

- ✓ Gümrük mevzuatı uyarınca kesinleşmiş vergi ve ceza borcu bulunmaması,
- ✓ Vergi mevzuatı uyarınca kesinleşmiş vergi borcu bulunmaması,
- ✓ İlgili mevzuat uyarınca kesinleşmiş sosyal güvenlik prim borcu bulunmaması,
- ✓ Sertifika başvurusunun yapıldığı yıldan önceki takvim yılı içinde veya başvurusunun yapıldığı ayın ilk gününden geriye dönük bir yıl içerisinde gümrük idaresinde en az yüz adet beyan kapsamında işlem yapılmış olması gibi şartlarında sağlanması gereklidir.

Bu işlemler yapıldıktan sonra gerekli belgelerle Ticaret Bakanlığı'na müracaat edilir. Ticaret Bakanlığı müracaat belgelerinin ön incelemesini yapıp uygun bulduğu takdirde, Bakanlık müfettiş görevlendirilerek ilgili tesis fiilen kontrol edilir. Eğer belgelerdeki koşulların yerine getirildiği görevli müfettiş tarafından tespit edilirse ilgili firmaya Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası verilir.

2.4.3. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikasının Sağladığı Avantajlar

Bu belgeye sahip olan firmalara çeşitli kolaylıklar sağlanmaktadır. Bu sayede ilgili firmaların gümrük işlemleri daha kısa sürdüğü için ihraç edeceği malların uluslararası pazarlara sevkiyatı hızlı bir şekilde gerçekleşmektedir. Bu kolaylıkları şu şekilde sıralayabiliriz:

a) Eksik Belge ile Beyan: Sertifika sahibi kişilerce, aşağıda sayılan belgelerin bir ya da daha fazlası beyannamenin tescilinden sonra temin edilmek üzere beyanda bulunulabilir (GİKY, Mad.19).

- ✓ Fatura.
- ✓ A.TR dolaşım belgesi.

- ✓ Menşe ispat belgeleri.
- ✓ Teslim şekli gereği ibrazı gereken navlun makbuzu ve sigorta poliçesi.
- ✓ İşlenmiş tarım ürünlerinin serbest dolaşıma sokulması halinde ibrazı gereken işlenmiş tarım ürünleri analiz sonuç raporu.

b) Kısmi Teminat Uygulaması: Gümrük antrepo, gümrük kontrolü altında işleme ve geçici ithalat rejimlerine tabi tutulan eşya için teminat alınması öngörülen durumlarda, sertifika sahibi kişilerden, talep etmeleri halinde, ithalat vergilerinin yüzde onu oranında teminat alınır (GİKY, Mad.27).

c) Götürü Teminat Uygulaması: Götürü teminat uygulaması, eşyanın gümrük vergilerinin teminata bağlanmasını gerektiren bir gümrükçe onaylanmış işlem veya kullanıma tabi tutulduğu durumlarda, bu uygulamadan yararlanacak kişi için belirlenmiş tutardaki teminatın, her işlem için ayrı ayrı teminat verilmeksizin, teminata bağlanması gereken tutardan bağımsız olarak ve herhangi bir düşüm yapılmaksızın bir yıl süreyle kullanılabilmesini ifade eder (GİKY, Mad.32).

c) Onaylanmış İhracatçı Yetkisi: Onaylanmış ihracatçı yetkisi aşağıdaki uygulamaları kapsar;

1) A.TR Dolaşım Belgelerini Bakanlıkça yetki verilen kişi ve kuruluş tarafından düzenleme ve vize işlemi için gümrük idarelerine ibraz etme zorunluluğu olmaksızın düzenleyebilme izni(GİKY, Mad.44),

2) Serbest Ticaret Anlaşması yapılan ülke veya ülke gruplarıyla tercihli ticarete, Türkiye ile Avrupa Birliği arasında tarım ürünlerinin tercihli ticaretinde ve ülkemiz tarafından tek taraflı olarak tanınan Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi rejimi kapsamında gerçekleştirilen tercihli ticarete eşyanın kıymetine bakılmaksızın eşya ve ülke/ülke grubu bazında fatura beyanı veya EUR.MED fatura beyanı düzenleyebilme izni,

d) İhracatta Yerinde Gümrükleme İzni: Yetkilendirilmiş yükümlü sertifikası sahibi kişilere aşağıdaki ek koşulların tümünü sağlamaları şartıyla, eşyayı ihracat gümrük müdürlüğüne sunmaksızın ihraç işlemlerini ilgili bölge müdürlüğüne uygun bulunan tesislerde gerçekleştirmek üzere izin verilebilir(GİKY, Mad.57);

1) Başvuru yılından bir önceki takvim yılı veya başvurunun kayda alındığı ayın ilk gününden geriye dönük bir yıl içerisinde asgari beş milyon FOB/ABD doları tutarında fiili ihracat yapmış olmak,

2) İzin kapsamı eşyanın depolanması, boşaltılması, muayenesi ve izin kapsamı eşyadan numune alınabilmesi için gerekli teçhizat ve donanımına sahip olmak.

3) İzin kapsamında işlem yapılacak tesislerde, gerektiğinde eşyanın tartımı için gerekli düzeneğe sahip olmak.

e) İthalatta Yerinde Gümrükleme İzni: Yetkilendirilmiş yükümlü sertifikası sahibi kişilere, aşağıdaki ek koşulları karşılamak şartıyla, eşyayı ithalat gümrük müdürlüğüne sunmaksızın ithal işlemlerini uygun bulunan tesislerinde gerçekleştirmek üzere izin verilebilir. Bu şartlar şunlardır(GİKY, Mad.121):

1) Otomotiv sektöründe faaliyet gösteren grup ithalatçıları hariç imalatçı olmak,

2) Başvuru yılından bir önceki takvim yılı veya başvurunun kayda alındığı ayın ilk gününden geriye dönük bir yıl içerisinde aşağıdaki koşullardan en az birini sağlamak:

- ✓ Asgari yirmi milyon ABD doları tutarında toplam ihracat ve ithalat yapmış olmak,
- ✓ Asgari beş milyon ABD doları tutarında ihracat yapmış olmak,
- ✓ Asgari yirmi milyon ABD doları tutarında toplam ithalat yapmış olmak.

f) Yeşil hat uygulaması: Yetkilendirilmiş yükümlü sertifikasına sahip kişilerce beyan edilen eşya ithalatı ve ihracatı muayene ve belge kontrolüne tabi tutulmadığı hat olan yeşil hatta işlem görebilme kolaylığından faydalanabilmektedir(GİKY, Mad.144).

2.4.4. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikasının Uluslararası Pazarlama Açısından Sağladığı Faydalar

Uluslararası bir sertifika olan bu belgenin işletmelere sağlayacağı faydalar oldukça çoktur. Öncelikle bu belgeye sahip olan firmalara gümrük işlemlerinde çeşitli imtiyazlar sağlanmakta olup bu da uluslararası pazarlara girişi oldukça kolaylaştırmaktadır. Normal durumlarda yapılan ihracatlar için öncelikle belgeler ve eşya hazırlanarak gümrüğe sevk edilir. Eşyanın ve belgelerin kontrolünden sonra fiili ihracat gerçekleştirilir. Daha sonra eşya karşı ülkenin gümrüğüne sevk edilir. Karşı ülkenin gümrüğünde de eşya ve belgelerin kontrolünden sonra mal alıcıya teslim edilmektedir. Ama bu belgeye sahip olan firmalar kendi tesislerinde ihracat yapacakları için eşyalar hem ülkemizdeki gümrüğe hem de karşı ülkedeki gümrüğe takılmadan hemen alıcıya teslim edilecektir. Bu da modern pazarlama anlayışında önemli bir yer tutan eşyanın zamanında teslim edilmesini sağlayacak ve söz konusu işletmeye büyük avantajlar sağlayacaktır. Ülkemiz ile Güney Kore arasında bu kapsamda bir anlaşma imzalanmıştır. Firmalarımız gerekli alt yapıyı sağlarsa ülkemizde kendi tesisinde sevkiyata hazırladığı malları gümrük engeline takılmadan Güney Kore'deki alıcılara kısa sürede teslim edebileceklerdir. İşletmelerimize uluslararası pazarlama açısından sağlayacağı diğer faydaları da şu şekilde sıralayabiliriz (<https://risk.gtb.gov.tr>, 150 Soruda yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü: 84):

- ✓ Maliyet azalışından ve süre kazanımından kaynaklı rekabet gücü artışı,
- ✓ Yurtdışı alıcılara eşyayı zamanında teslim edebilme;
- ✓ Uluslararası pazarlarda tedarikçi olarak daha çok tercih edilme,
- ✓ Uluslararası piyasalarda güvenilir olarak tanınma,
- ✓ Yabancı yatırımcılar tarafından iş ortaklığında tercih edilme,
- ✓ Daha fazla müşteri sadakati,
- ✓ Tedarik zinciri ortakları arasında güvenilirlik ve iletişim artışı
- ✓ Tedarik masraflarının azalması ve tedarikçilerle işbirliğinin artması,

3. SONUÇ VE ÖNERİLER

Küreselleşmenin rekabet artışını getirdiği bir dünyada uluslararası pazarlarda başarılı olmak sanıldığı kadar kolay bir durum değildir. Uluslararası pazarlarda başarıyı amaç edinen firmaların mutlaka iyi organize olmaları, dış pazarları yakın takibe almaları ve böylelikle fırsatları değerlendirmeleri onlara büyük avantajlar sağlayacaktır. Ayrıca bu firmaların hem kendi ülkelerindeki yasal mevzuatı hem de girmeyi planladıkları ülkelerdeki yasal mevzuatı takip etmeleri de önem arz etmektedir. Bilindiği gibi ülkeler dış ticaret işlemlerini kolaylaştırmak veya düzenlemek ya da devlet politikasına uygun hale getirmek için çeşitli yasal düzenlemeler yapmaktadır. Bu yasal düzenlemelerden bazıları dış ticareti teşvik ederken, bazıları da dış ticareti sınırlandırabilmektedir. Dış ticareti teşvik eden veya kolaylaştıran yasal düzenlemelerin işletmelere çeşitli avantajlar sunacağı açıktır. Dünyada yaklaşık olarak 106 devlet tarafından kullanılan ve ülkemizde de 2014 yılında çıkartılan yönetmelikle yürürlüğe giren Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü düzenlemesi de dış ticareti kolaylaştıran, ihracatçının rekabet edebilirlik düzeyini arttıran ve lojistik maliyetlerinin düşmesini sağlayan önemli bir uygulamadır. Bu uygulama dış ticaret firmalarına önemli avantajlar sunmasına rağmen gerekli ilgiyi tam olarak görememiştir.

YYs, son zamanlarda yapılan ve yakın bir gelecekte işletmelerimizin uluslararası pazarlarda daha fazla rekabet edebilmelerine imkân sağlayabilecek önemli bir düzenlemedir.

Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası almaya hak kazanan işletmelere, ürettikleri mallar için gerekli olan hammaddeleri hızlı bir şekilde uluslararası tedarikçilerinden sağlamaları ve üretilen malların hızlı bir şekilde dünya pazarlarına giriş imkânı sağlanmıştır.

Ayrıca bu statüye sahip olan firmaların lojistik maliyetlerinin azaltılması amaçlanmaktadır. Firmalarımız bu düzenlemeye yeteri kadar ilgi göstermemiştir.

2014 yılında çıkarılan bu düzenlemeye müracaat ederek YYS belgesi alan yaklaşık olarak 400 firma vardır.

Firmalarımızın bu konuya bilgi eksikliğinden dolayı fazla önem vermediği veya gerekli alt yapıya sahip olmadıklarını düşündükleri için müracaat etmediklerini düşünmekteyiz.

Dünya ile entegre olmak ve uluslararası pazarlamada başarılı olmak isteyen firmaların bu düzenlemeyi değerlendirerek gündemlerine almaları önem arz etmektedir. Bu mevzuatı ticari hayatımızda uygulamaya koyan GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI'nın (Yeni adı TİCARET BAKANLIĞI) yapacağı bilgilendirme seminer ve toplantıları ile firmalarımızı aydınlatmaları, işletmelerimizin bu konuya daha fazla önem vermelerini sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Aktürk, A., Şenol, H., (2010). Kobiler Açısından İhracat Teşviklerinin Önemi Ve Etkinliğinin Arttırılmasına Yönelik Öneriler, Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi, Y.2010, C.15, S.2 S.375-391.

Altunışık, R., Özdemir, Ş., Torlak, Ö.,(2016). Pazarlama İlkeleri Ve Yönetimi, Beta Yayıncılık, İstanbul, S.85,

Atayeter, C., Erol, A., (2011). Türkiye’de Uygulanmakta Olan İhracat Teşvikleri, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İİBF Dergisi, C(1), S(1)

Çınar, B., Koç, F.,(2017). Pazarlama Yeteneklerinin İhracat Performansı Üzerindeki Etkisi, AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2017, Cilt:17, Yıl:17, Sayı: 3, 17: 115-143

Doğanlar, M., Bal, H., Özmen, M.,(2003). Uluslararası Ticaret Ve Türkiye'nin İhracat Fonksiyonu, Journals.Manas.Edu.Kg/Mjsr/Oldarchives/Vol04_Issue07_2003/307.Pdf

Durukan, T., Hamşioğlu, A.B., (2015). “Pazar Yönlülük, Pazarlama Yeteneklerinin Rekabet Avantajı Elde Etmede İhracat Performansı Üzerine Etkileri: Ankara İli İhracat İşletmelerinde Bir Uygulama”. Ekonomi, İşletme, Siyaset Ve Uluslar Arası İlişkiler Dergisi, 1 (2), 1-19.

Kotler, P., (2000), Marketing Management, Millennium Edition, Prentice-Hall, New Jersey, S.8

Kotler, P., Armstrong, G.,(2008). Principles Of Marketing,Pearson, Prentice Hall,12.Baskı.

Kotler, P., Armstrong, G.,(2012). Principles Of Marketing,Pearson, 14.Baskı,S.105,

Mucuk, İ.,(2014). Pazarlama İlkeleri, Türkmen Kitabevi, İstanbul, S.5-25,

Terzi, G.(2017), Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsünün Dünü, Bugünü Ve Yarını, Gümrük Ve Ticaret Dergisi, Sayı:9

Özcan, M.,(2008). Uluslararası Pazarlama, Türkmen Kitabevi, İstanbul,2. Baskı,

Özgen H., Özseven M. (2012). “İşletmelerin Uluslararası Pazarlara Giriş Biçiminin Seçiminde Yerel Pazar Faktörlerinin Etkisi Üzerine Adana İlinde Bir Araştırma”. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt.21, Sayı: 1.

Yükselen, C.,(2012), Pazarlama (İlkeler-Yönetim-Örnek Olaylar), Detay Yayıncılık, 9. Baskı, S.165

https://risk.gtb.gov.tr/data/59e0c03d1a79f555a876af02/yys_sf_rehberi_05.12.2016.pdf, Erişim tarihi: 02/10/2018

https://risk.gtb.gov.tr/data/59e0c03d1a79f555a876af02/yys_kitapcik_29.11.2016.pdf, Erişim Tarihi: 02/10/2018

Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması Yönetmeliği, <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspix?MevzuatKod=7.5.19689&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=g%C3%BCmr%C3%BCk%20i%C5%9Flemlerinin>, Erişim tarihi:02/10/2018